

STATISZTIKA

A közbeszerzési eljárások 2020. I. féléves főbb adatainak elemzése

Rezső Orsolya, statisztikai elemző, Közbeszerzési Hatóság

DOI: [10.37371/KEP.2020.12.4](https://doi.org/10.37371/KEP.2020.12.4)

Címszavak: közbeszerzés, alkalmasság, szerződésteljesítés, pénzügyi alkalmasság, gazdasági alkalmasság

A koronavírus-járvány gazdaságra gyakorolt negatív hatása természetesen a közbeszerzési eljárásokat is érintette. Az alábbiakban a már rendelkezésre álló 2020. I. féléves adatoknak fontosabb aspektusok szerinti elemzésére és az előző év azonos időszakával, azaz 2019. I. félévével való összehasonlítására kerül sor, amiből a járvány közbeszerzésekre gyakorolt hatására vonatkozó következtetések is levonhatók.

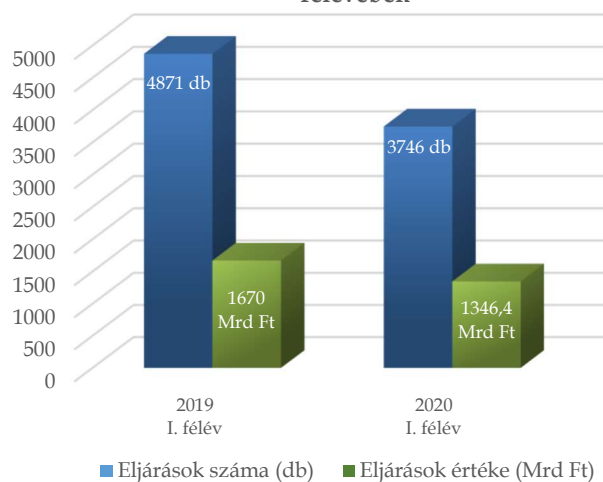
2020. I. félévében az ajánlatkérők összesen 3746 db eredményes közbeszerzési eljárást¹ folytattak le 1346,4 milliárd Ft értékben. Az 1. ábra oszlopdiagramjai szemléltetik a közbeszerzési eljárások számának és értékének 2020. és 2019. I. féléves alakulását. A 2019. I. féléves adatokhoz viszonyítva az eljárások száma közel negyedével, pontosan 23,1 százalékkal csökkent, az eljárások értéke pedig majdnem 20 százalékkal (19,4 %), azaz ötödével esett vissza, viszont elmondható, hogy a közbeszerzési eljárások értékének GDP százalékában kifejezett aránya csak 1,4 százalékponttal csökkent 7,6 százalékról 6,2 százalékra (lásd: 1. táblázat).

1. táblázat A közbeszerzések értéke a GDP százalékában

	2019. I. félév	2020. I. félév
Eljárások értéke (Mrd Ft)	1 670,0	1 346,4
GDP folyó áron (Mrd Ft, Forrás: KSH)	22 117,2	21 816,0
Eljárások értéke GDP százalékában	7,6%	6,2%

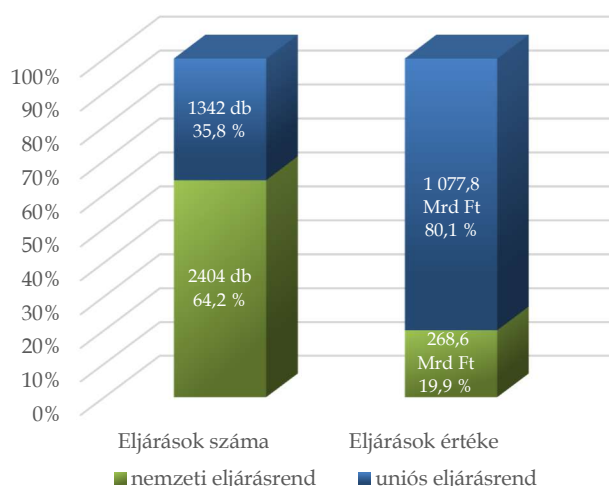
A 2. ábrán látható, hogy a 2020. I. félévében az eredményesen zárult közbeszerzések közel kétharmada, 64,2 százaléka, szám szerint 2404 db eljárás zajlott le a nemzeti eljárásrendben, miközben az eljárások összértéknek csupán az ötöde (19,9%) kapcsolódott ezekhez az eljárásokhoz. Az uniós eljárásrendbe tartozó, azaz a

1. ábra A közbeszerzési eljárások számának (db) és értékének (Mrd Ft) alakulása, 2019 I. és 2020 I. félévében

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

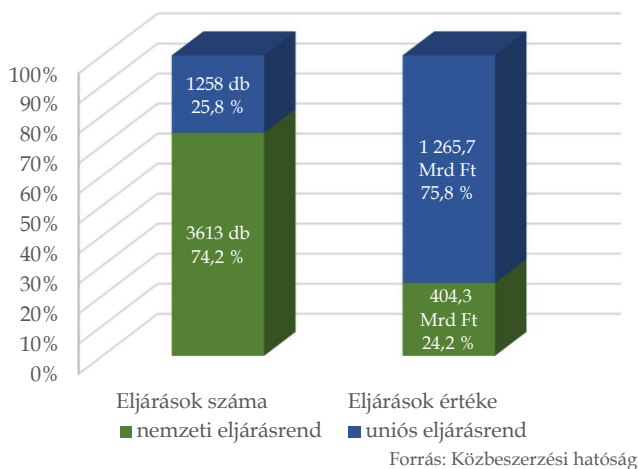
2. ábra A közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása eljárásrendek szerint, 2020. I. félévében

Forrás: Közbeszerzési hatóság

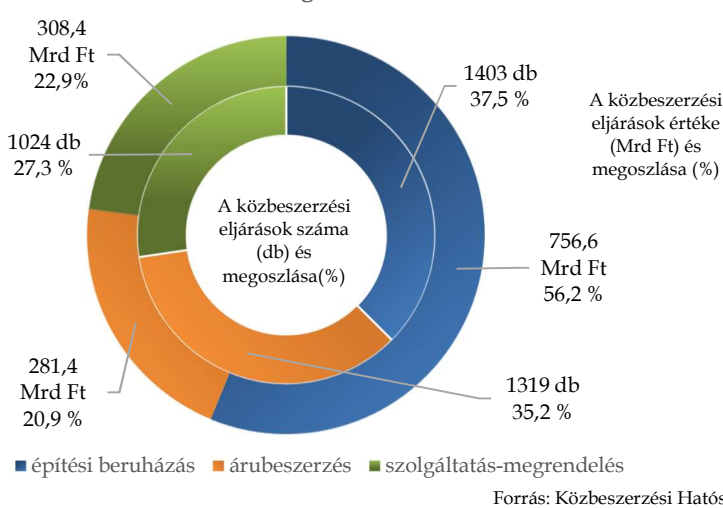
¹ Az adatok nem tartalmazzák azon eljárások adatait, amelyek keretmegállapodások megkötésére irányultak. A továbbiakban eljárás/közbeszerzési eljárás alatt mindig az eredményes, keretmegállapodás nélküli eljárásokat értjük.

3. ábra A közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása eljárásrendek szerint, 2019. I. félévében

nagyértékű közbeszerzések száma 1342 db volt ebben az időszakban, így megközelítőleg feleakkora hányadot alkottak, (35,8 %), viszont ezeknek az eljárásoknak az értéke meghaladta az ezer milliárd Ft-ot is, ami több mint 80 százalékos arányt jelentett a közbeszerzési eljárások összértékén belül. 2019. I. félévre vonatkozó számértékekkel összehasonlítva, elmondható, hogy az arányok átrendeződtek, 10 százalékponttal esett a nemzeti eljárásrendbe tartozó eljárások számának aránya, míg párhuzamosan az uniós eljárások számaránya 10 százalékponttal nőtt, ugyanis 2019. I. félévében az eljárások közel háromnegyede (74,2 %) tartozott a nemzeti-, és kicsivel több, mint negyede (25,8 %) az uniós eljárásrendbe. Az eljárások értékének megoszlása ebben az időszakban pedig szinte pontosan a fordított

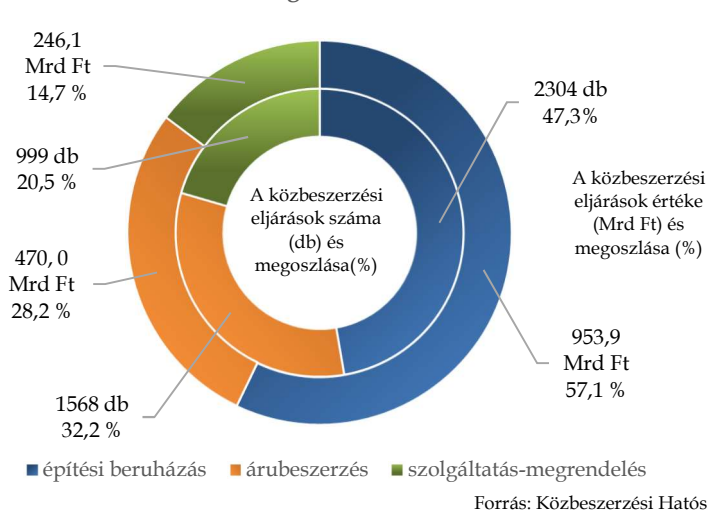
4. ábra A közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása 2020. I. félévében

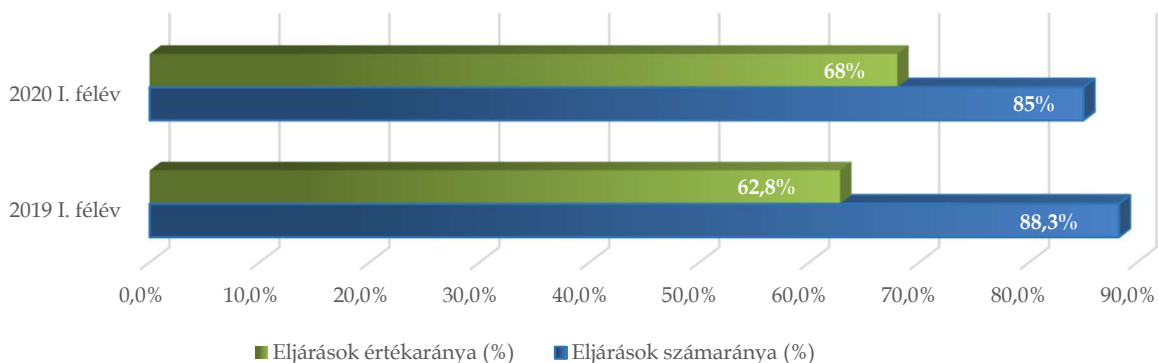
arányt jelenítette meg amint az a 3. ábráról is kitűnik. Az eljárások értékében csak feleakkora, 5 százalékpont körüli elmozdulás történt a nemzeti és uniós arányok között 2019. I. félévéről 2020. I. félévére.

A közbeszerzési eljárások számát a beszerzés tárgya szerint vizsgálva megállapítható, hogy a legtöbb eredményesen zárult eljárás 2020. I. félévében is építési beruházás volt, szám szerint 1403 db, de arányuk jelentősen, majdnem 10 százalékponttal visszaesett 2019. I. félévéhez képest: 47,3 százalékról 37,5 százalékra, így hányaduk nem sokkal előzte meg az árubeszerzéseket, melyek 1319 darabszámmal 35,2 %-os arányt képviseltek. Az építőipar előző évek alatt tapasztalható erőteljes bővülése 2020. I. félévében ellenkező irányú változással, nagy mértékben csökkent, mely a koronavírus-járvány kedvezőtlen hatásának tudható be. A szolgáltatás-megrendelések tették ki a közbeszerzési eljárások legkisebb hányadát (1024 db, 27,34 %) ahogyan 2019. I. félévében is, de az eljárások értékét tekintve megelőzték az árubeszerzéseket 2 százalékkal nagyobb arányt képviselve. (lásd. 4. és 5. ábra). Megvizsgálva a kördiagramok adatait, észrevehető, hogy az építési beruházások értékének az aránya nem csökkent jelentősen, csupán 1 százalékponttal, ami arra enged következtetni, hogy többnyire a

5. ábra A közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása 2019. I. félévében

6. ábra A nyertes kkv-t tartalmazó eljárások aránya az összes eljárás százalékában
2019. I. és 2020. I. félévében

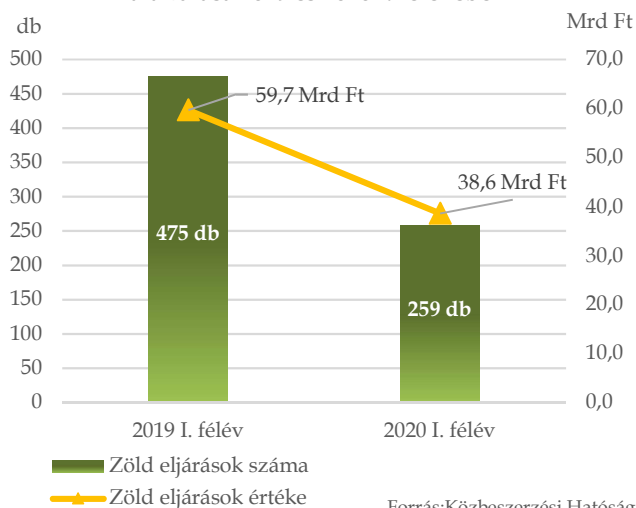
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

kisebb értékű nemzeti beruházások maradtak inkább el a járvány következtében.

Elmondható, hogy a koronavírus-járvány ellenére tovább erősödött a mikro-, kis és középvállalkozások (kkv-szektor) szerepvállalása a közbeszerzések területén, az előző évek tendenciáját követve. Az idei év I. félévében a kkv-k által elnyert eljárások értékének aránya 68 % volt, ami azt jelenti, hogy minden közbeszerzésben elnyert 100 Ft-ból 68 Ft a kkv-szektorhoz került, míg az előző év azonos időszakában ez csupán 62,8 % volt. Mindez a pozitív változás annak ellenére következett be, hogy 2019. I. félévéről 2020. I. félévére ezen cégek által elnyert eljárások számaránya kis mértékben (3,3 százalékponttal) csökkent 88,3 százalékról 85 százalékra, ami közérthetőbben annyit tesz, hogy minden eredményesen lefolytatott 100 db közbeszerzési eljárásból nem 88-at, hanem 85 db-ot nyertek el kkv-k, ami közelítőleg a 2018. I. féléves aránynak megfelelő.

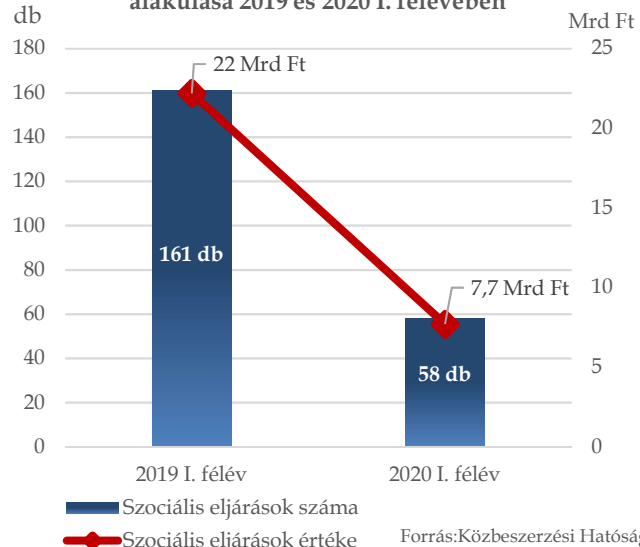
Értékelési és egyéb követelményként környezetvédelmi (zöld) illetve a szociális szempontokat tartalmazó közbeszerzési eljárások volumenének változását 2019. I. féléve és 2020. I. féléve között a 7. és a 8. ábra diagramja szemlélteti. Itt meg kell jegyezni, hogy ezek a kritériumok csak a nemzeti eljárásrenden belül értelmezhetők, mert az uniós értékhatárt elérő vagy meghaladó eljárások hirdetményeiből nem nyerhetők ki ilyen jellegű információk. Látható, hogy a zöld eljárások száma majdhogynem a felére (54,5%), értéke közel a kétharmadára esett vissza (64,7%), a szociális eljárások esetében ez az arány még kedvezőtlenebb, a számuk és az értékük is nagyjából a harmadára csökkent le (36 illetve 34,7 százalékra). A 9. ábra a zöld-, illetve a szociális eljárások számának és értékének nemzeti eljárásrenden

7. ábra A zöld szempontokat tartalmazó eljárások számának (db) és értékének (Mrd Ft) alakulása 2019 és 2020 I. félévében

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

8. ábra A szociális szempontokat tartalmazó eljárások számának (db) és értékének (Mrd Ft) alakulása 2019 és 2020 I. félévében

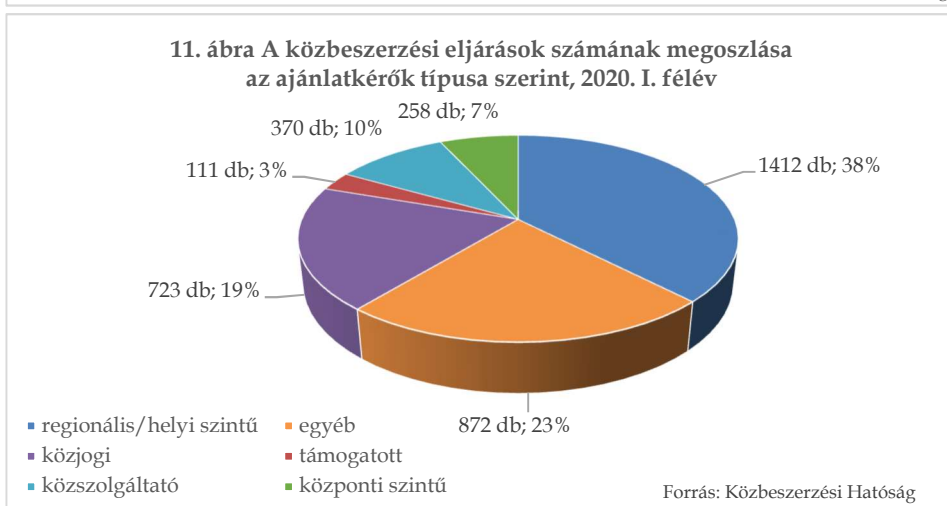
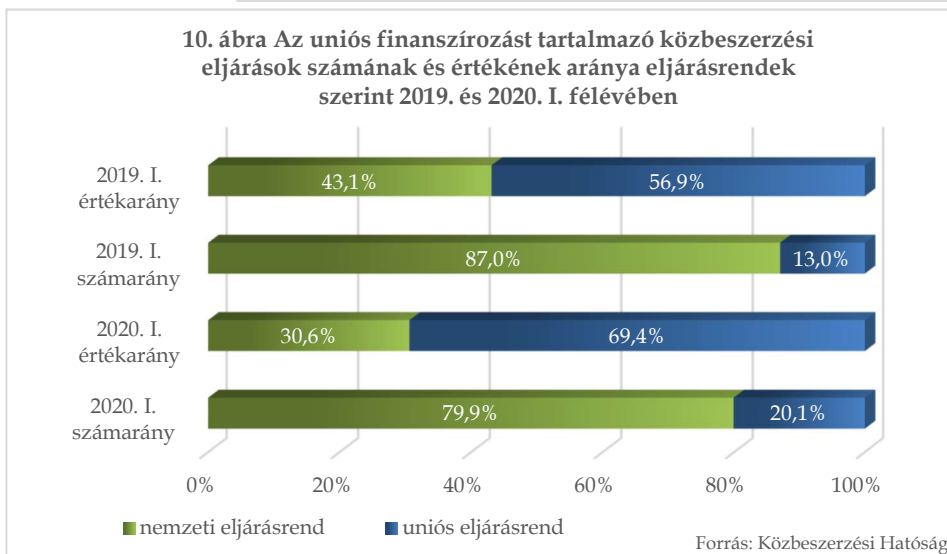
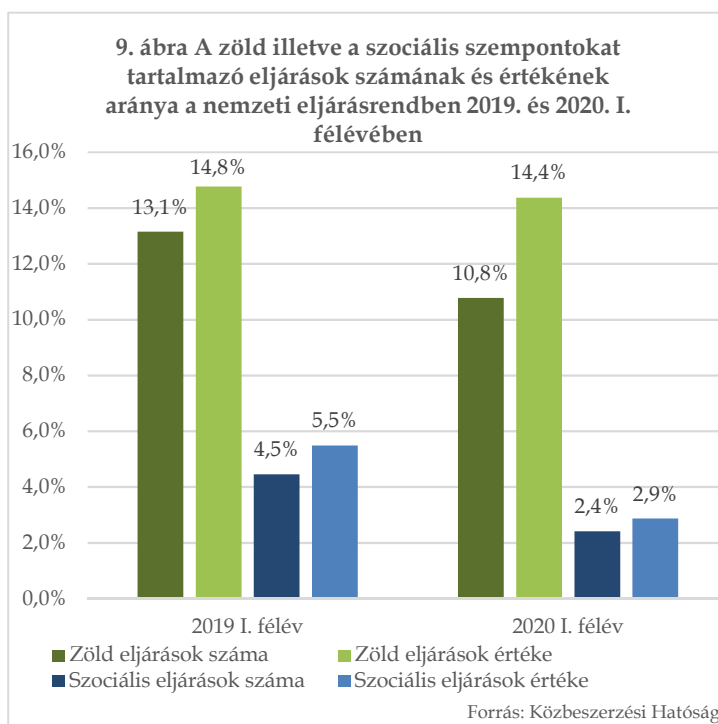

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

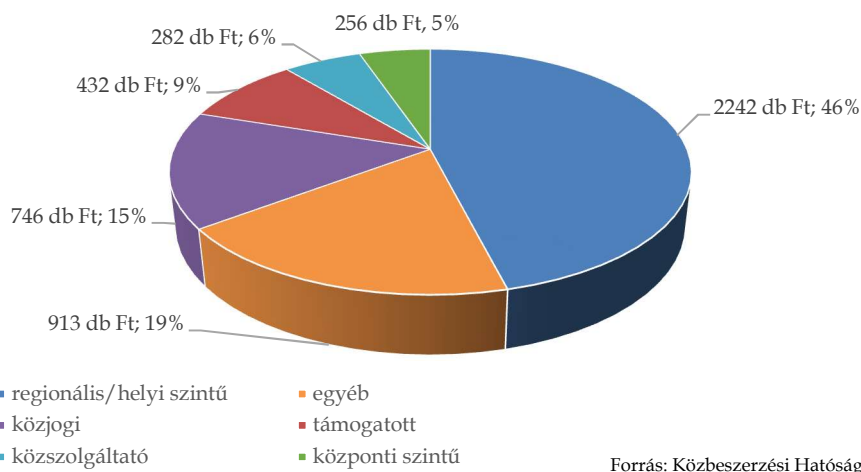
belüli arányát ábrázolja 2019. és 2020. I. félévében. Erről az ábráról leolvasható, hogy mind a zöld-, mind a szociális közbeszerzések számarányaihoz nagyon közelálló értékarányok tartoztak 2019. I. félévében (13,1%-14,8% és 4,5%-5,5%) csupán 1-2 százalékpontos eltérést mutatva és az is jól látható, hogy 2019. I. félévéről 2020. I. félévére a zöld közbeszerzések esetében kevésbé, de a szociális szempontú eljárások körét illetően drasztikusabban csökkent az arány, ez utóbbiak esetében szinte a felére mind az eljárások számarányának, mind az értékarányának tekintetében. Ennek az az oka, hogy míg az összes nemzeti eljárás száma és értéke is a szinte pontosan a kétharmadára esett vissza, addig a szociális szempontú eljárások száma és értéke viszont megközelítőleg a harmadára csökkent le.

2020. I. félévében a közbeszerzési eljárások közel harmada, 31,9 %-a használt fel európai uniós forrást, ez több, mint 10 százalékponttal kevesebb mint a 2019.

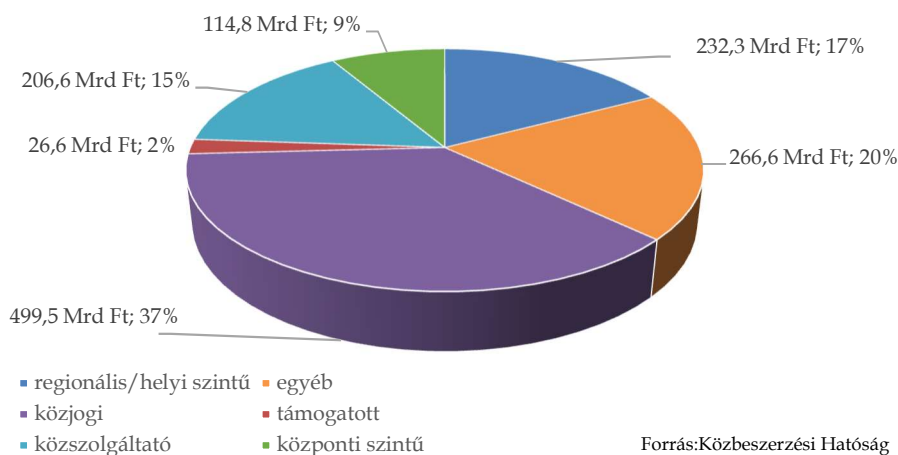
I. féléves adat, ami 42,6 % volt. Az értékarányt tekintve mindkét vizsgált félévben 30 % körüli az érték, ami itt azt jelenti, hogy a közbeszerzések összértékének ennyi, pl. 2020. I. félévében 30,4 %-hoz kapcsolódott európai uniós forrás, tehát nem az uniós támogatás nagyságára vonatkozik az információ. Az eredménytájékoztató hirdetményekből ugyanis csak az derül ki, hogy a közbeszerzés kapcsolatos-e európai uniós alapokból finanszírozott projekttel és/vagy programmal, de a támogatás konkrét összegére nincs információnk. A 10. ábrán az láthatjuk, hogy az uniós finanszírozást tartalmazó közbeszerzési eljárások mekkora hányada tartozott a nemzeti és mekkora az uniós eljárásrendbe a két vizsgált félévben. Észrevehető, hogy az eljárások számarányát tekintve 7,1 százalékponttal, az értékarány esetében 12,5 százalékponttal tolódott el a nemzeti és uniós eljárásrendű közbeszerzések

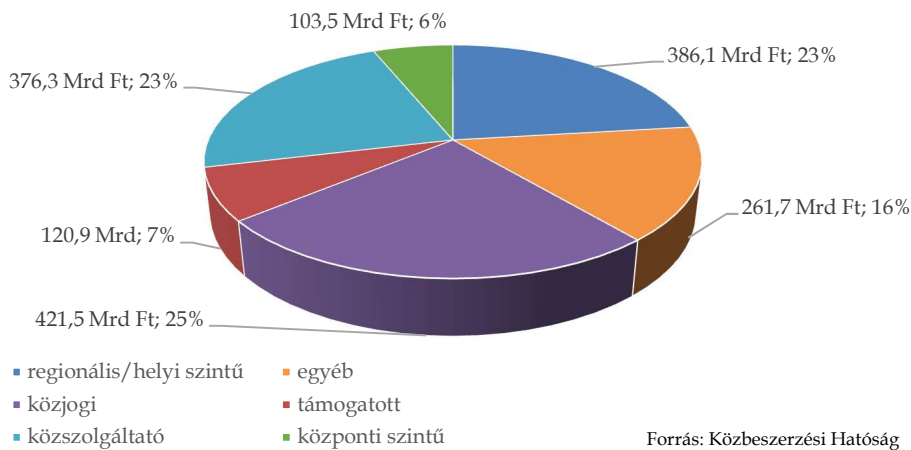
12. ábra A közbeszerzési eljárások számának megoszlása az ajánlatkérők típusa szerint, 2019. I. félév

13. ábra A közbeszerzési eljárások értékének megoszlása az ajánlatkérők típusa szerint, 2020. I. félév

14. ábra A közbeszerzési eljárások értékének megoszlása az ajánlatkérők típusa szerint, 2019. I. félév

sek aránya az uniós eljárások javára. Amíg 2019. I. félévében az EU forrást felhasználó eljárások 87 %-a volt nemzeti eljárásrendű, amihez az eljárások értékének 43, 1 %-a kapcsolódott, addig 2020. I. félévében kerekítve 80 % lett az uniós forrást felhasználó nemzeti eljárások száma és ez az eljárások összértékének csupán 30,6 %-hoz kapcsolódott.

A 11.-14. ábrákon a közbeszerzési eljárások számának és értékének az ajánlatkérők típusa szerinti megoszlása látható 2019. és 2020. I. féléveiben. Az ajánlatkérők típusa (regionális/helyi szintű-, központi-, közszolgáltató-, közjogi-, támogatott- és egyéb szervezet) szerint elemezve a közbeszerzési eljárásokat megállapítható, hogy a regionális/helyi szintű ajánlatkérők bonyolították le az eljárások többségét 2020. I. félévében is (1412 dbot), hasonlóan az egy évvel korábbi idő-szakhoz, de míg ez 2019. I. félévében az eljárások közel felét jelentette (46 %), az idei első félévben ez az arány majdnem 10 százalékponttal kisebb lett (37,7 %). Ennél is nagyobb mértékben csökkent a támogatott szervezetekhez kapcsolódó eljárások száma, ami negyedére esett vissza és arányuk, ami harmad-annyi lett, ugyanakkor a közszolgáltató szervezetek eljárásainak száma 30 %-kal, arányuk 4% -kal nőtt. Ami az értékarányokat illeti a tavalyi első félévben viszonylag egyenlő mértékben részesültek a regionális/helyi szintű-, a közjogi-

és a közszolgáltató szervezetek az eljárások összértékéből, közel egynegyed arányban. 2020 I. félévében viszont a közjogi szervezetek által bonyolított eljárások domináltak, majdnem 20 százalékkal nőtt a hozzájuk tartozó eljárások értéke, közel 500 milliárd forintra és több mint 10 százalékponttal nőtt az értékarányuk 25 százalékról 37 százalékra. A támogatott szervezetek eljárásainak az értéke is számottevően csökkent, hasonlóan a számukhoz.

A 15. ábra térképe a közbeszerzési eljárások számának megoszlását ábrázolja az ajánlatkérők megyéje szerint, Budapest kivételével, illetve azon eljárások adatait sem tartalmazza, ahol több ajánlatkérő szerepel, mert azokhoz általában több megye is tartozna. Budapestet gyakorlati megfontolásból célszerűnek tűnik kihagyni az összehasonlításból, mert az adatok alapján túlságosan centralizált lenne a közbeszerzési eljárások számának és értékének a megyei/régiós megoszlása, ugyanis az összes, 3746 db közbeszerzési eljárás, több mint 40 %-át (42,1 %) budapesti címmel rendelkező ajánlatkérők bonyolították le 880 milliárd Ft értékben, ami az összérték 65,3 %-a, tehát közel kétharmada. A vidéki megyék közül Borsod-Abaúj-Zemplén megye kivételével, mindenhol 5 % alatti volt a közbeszerzési

eljárások számaránya. Az összes eredményes közbeszerzés 3,5 százaléknál több eljárás csak 6 megyében zajlott: Borsod-Abaúj-Zemplén, Pest, Baranya, Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar és Győr-Moson-Sopron megyékben, az összes eljárás negyedét kiteve. Veszprém, Csongrád-Csanád, Békés és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben még viszonylag nagyobb számú eljárást bonyolítottak le, a maradék 9 megyében (Fejér, Zala, Tolna, Heves, Nógrád, Somogy, Komárom-Esztergom, Jász-Nagykun-Szolnok, Vas) viszont 3 % alatt maradt az eljárások számaránya. Az eljárások értékét tekintve még hangsúlyosabb Budapest központi vezető szerepe, de a második helyen Győr-Moson-Sopron megye áll, egyedüliként 3% fölötti értékarányal, ami szám szerint 42 milliárd Ft, a többi megyéhez összesen az eljárások összértékének a negyede volt köthető. Ha a 2019. I. féléves megyei eloszláshoz viszonyítva vizsgáljuk a 2020. I. féléves közbeszerzési eljárások területi számát elmondható, hogy nagyon hasonlóan alakult a megyék sorrendje. Szembetűnő ugyanakkor, hogy Budapest dominanciája kisebb volt egy évvel korábban, amikor is az eljárások számának mintegy 35 %-a kötődött a fővároshoz és ez az összértéknek 54 %-át tette ki, ami több mint 10 százalékponttal kevesebb mint 2020. I. félévében.

15. ábra A közbeszerzési eljárások számának megoszlása megyék szerint 2020. I. félévében

